ЕКОНОМІКА

УДК 657.1:657.63

Левчук О.М.
старший викладач кафедри
фінансів,обліку і аудиту
Харківського економіко-
правового університету

Каменева Н.М.
к.е.н, доцент,
доцент кафедри
фінансів,обліку і аудиту
Харківського економіко-
правового університету

Взаємозв'язок фінансового і податкового обліку в питаннях відображення об'єктів основних засобів

Анотація: стаття присвячена встановленню взаємозв'язку та розбіжностей фінансового та податкового обліку в сучасних умовах господарювання. Проведено порівняльний аналіз фінансового та податкового обліку в питаннях відображення об'єктів основних засобів у відповідності до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку та Податкового кодексу України, наведено перелік методів амортизації основних засобів; надано науково-методичні та практичні рекомендації щодо формування основних умов ведення фінансового та податкового обліку з метою посилення їх єдності та взаємозв'язку.

Ключові слова: фінансовий облік, податковий облік, основні засоби, амортизація, Податковий кодекс України, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку.

Аннотация: статья посвящена установлению взаимосвязи и разногласий финансового и налогового учета в современных условиях хозяйствования, а именно: проведен сравнительный анализ финансового и налогового учета в вопросах отражения объектов основных средств, в соответствии с Положениями (стандартами) бухгалтерского учета и Налогового кодекса Украины, приведен перечень методов амортизации основных средств; предоставлено научно-методические и практические рекомендации по формированию основных условий ведения финансового и налогового учета с целью усиления их взаимосвязи.

Ключевые слова: финансовый учет, налоговый учет, основные средства, амортизация, Налоговый кодекс Украины, Положения (стандарты) бухгалтерского учета.

Annotation: the article is devoted to the relationship and differences of financial and tax accounting in the current economic conditions, namely: a comparative analysis of financial and tax accounting in the reporting of fixed assets, in accordance with Regulations (Standards) of Accounting and Tax Code of Ukraine, is a list of depreciation methods fixed assets; given the scientific-methodical and practical recommendations on the formation of the basic conditions for conducting financial and tax accounting in order to strengthen their unity and interrelation.

Keywords: financial accounting, tax accounting, fixed assets, amortization of the Tax Code of Ukraine, the provisions (standards) of accounting.

В прийнятій останній редакції Податкового кодексу України в січні 2015 року певною мірою узгоджено суперечності між податковою та бухгалтерською практикою обліку, проте ще не повністю нівельовані існуючі розбіжності.

Зближення бухгалтерського обліку та податкових розрахунків, в тому числі у рамках об'єктів основних засобів, досліджені у працях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців та практиків. Зокрема, ці питання досліджені у працях Ф.Ф. Бутинця, І.А. Герасимовича, І.К. Дрозд, М.Я. Дем'яненко, О.Ф. Кирилюк, Ю.В. Ловінської, В.М. Медведєва, М.Ф. Огійчука, В.Ф. Палія, В.К. Савчука, Я.В. Соколова, П.Я. Хомина, В.О. Шевчука та ін.

В п.п. 134.1.1 чинного Податкового кодексу України визначена сума річного бухгалтерського доходу за останній звітний рік, яка впливає на коригування бухгалтерського прибутку. Якщо він менше 20 млн. грн., то об'єкт оподаткування з податку на прибуток можна визначати без коригування бухгалтерського прибутку до оподаткування на податкові різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових років).

Підприємство з об'ємом доходу менше 20 млн. грн. приймає рішення не коригувати бухгалтерський фінансовий результат на податкові різниці. В такому випадку воно забуває, що є окремий податковий облік основних засобів. І надалі воно орієнтується на бухгалтерський облік.

Якщо таке підприємство застосовувало в бухгалтерському обліку податковий метод нарахування амортизації, то від нього

доведеться відмовитись. Адже про нього ні слова немає в Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби».

Одним із моментів, які відображають неузгодженість фінансового та податкового обліку є те, що 10% ліміт стосовно спеціальних правил податкового обліку на ремонт і поліпшення основних засобів скасовано і тепер всі повинні орієнтуватися на п.п.14, 15 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку №7 «Основні засоби».

Якщо підприємство прийняло рішення все таки використовувати податкові різниці й коригувати на них фінансовий результат отриманий в бухгалтерському обліку, то йому слід керуватися ст. 138 Податкового кодексу України, яка присвячена даному питанню.

В цю групу різниць входить:

1. Амортизація основних засобів і нематеріальних активів;
2. Уцінка (дооцінка) та зменшення (відновлення) корисності;
3. Залишкова вартість основних засобів чи нематеріальних активів в разі продажу або ліквідації.

Ті підприємства, які коригують фінансовий результат на суму різниць з 2015 р. будуть при нарахуванні амортизації орієнтуються на п. 138.3 Податкового кодексу України. При цьому слід орієнтуватися на податкову балансову вартість на кінець минулого року.

Для тих платників податків, які не використовують різниці податкова балансова вартість основних засобів і нематеріальних активів вже не буде мати жодної ваги і вони будуть нараховувати амортизацію виходячи з даних бух обліку.

Відображення в обліку придбання основних засобів теж заслуговує особливої уваги. Якщо підприємство прийняло рішення не використовувати податкові різниці, то воно орієнтуються на Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №7 «Основні засоби» та правила бухгалтерського обліку стосовно визначення первісної вартості, нарахування амортизації та інших операцій з основними засобами.

А ось підприємствам, які застосовують податкові різниці, потрібно керуватися Податковим кодексом України, в якому визначені амортизаційні різниці.

Вищезазначене дає підстави стверджувати, що існують значні відмінності між вимогами Положення (стандартами) бухгалтерського обліку та податкового законодавства. З прийняттям нової редакції Податкового кодексу України підприємства з річним доходом, що не перевищує 20 млн. грн., ведуть лише бухгалтерський облік основних засобів і не розраховують за ними різниць.

Підприємства, які перевищили зазначений поріг, паралельно ведуть два обліки (бухгалтерський і податковий), у тому числі й за основними засобами. При обчисленні об'єкта оподаткування їм потрібно розраховувати різниці, пов'язані з різними операціями з основними засобами (зокрема, нарахування амортизації, продаж, переоцінка, а також зменшення (відновлення) корисності основних засобів).

У зв’язку з відмінними критеріями щодо порядку відображення в обліку об’єктів основних засобів виникають невідповідності, що спричинює відокремленість цих двох підходів відображення об’єктів основних засобів в фінансовій звітності та визначення фінансового результату діяльності через існування податкових різниць.

Література:

1. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : монографія / С.Ф. Голов. – К. : ЦУЛ, 2007. – 522 с.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 12 (IAS12) [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/file/link/320288/file/IAS%2012.pdf.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73, зареєстр. в Міністерстві юстиції України 28 лютого 2013 р. за № 336/22868.

4. Податковий кодекс України : (в ред. від 01.01.2015 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2015.

5. Положення бухгалтерського обліку «Податкові різниці» [Електронний ресурс] : затв. Наказом Міністерства фінансів України від 25.01.2011 р. № 27, зареєстр. в Міністерстві юстиції України 21 лютого 2011 р. за № 212/18950 (із змінами і доповненнями). – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0212-1